

Verksamhetsberättelse

Personligt ombud

Timrå och Härnösand

2018

Inledning

I samband med psykiatrireformen (regeringens proposition 1993/94:218 psykiskt stördas villkor) bedrevs försöksverksamheter med Personliga ombud på tio orter i landet. Socialstyrelsens utvärdering av försöksverksamheterna visade goda resultat för klienterna. Grundläggande syften med reformen var ökad delaktighet i samhället, bättre vård och socialt stöd. Personliga ombuds verksamheter startade 2002 i Sundsvall, Timrå och Härnösand.

Arbetsmodell

Vårt arbete grundar sig i resursmobiliseringsmodellen och vi utgår från empowerment som är grundpelaren i vårt arbete. Empowerment kan liknas vid självbestämmande och egenmakt. Egenmakt och kontroll över sin livssituation är grundläggande för individens känsla av välbefinnande. Ju högre grad av empowerment desto större utrymme för individen att kunna identifiera sina förmågor, sätta upp mål och skapa handlingsutrymme. Därför är det primära i en arbetsprocess inte att ställa upp mål för individen, eller att ange vilka metoder hon bör använda för att uppnå dessa. Istället utgår arbetet med att det skapas möjligheter för individen att själv formulera sina mål och att genom egna aktiviteter och handlingar kunna uppnå dessa. Hur detta ser ut är individuellt och utgår från var individen befinner sig.

Uppdrag

Det övergripande syftet som personligt ombud är att möjliggöra för en person med psykiska funktionsnedsättningar att i mesta möjliga mån återta kontrollen och makten över sitt liv samt att verka för att komma ut i arbete. Den enskildes inflytande över vård, stöd samt rehabiliteringsinsatser är centralt.

En annan viktig del är att arbeta för attitydförändringar i samhället för målgruppen psykiskt funktionshindrade. Personliga ombud har också i sitt uppdrag att uppmärksamma och rapportera systembrister i samhällsfunktioner.

Målgrupp

Personer i ålder 18 – 65 år som lider av långvarig psykisk ohälsa.

Enligt Socialstyrelsens förslag enligt förordning SFS 2013:522 är målgruppen för personligt ombud personer som har psykiska funktionsnedsättningar betydande och *väsentliga svårigheter* att utföra aktiviteter på olika livsområden. Den enskilde ska ha *sammansatta och omfattande* behov av vård, stöd och service, *rehabilitering och sysselsättning* samt ha behov

av långvariga kontakter med socialtjänst, primärvården och den specialiserade psykiatri och andra myndigheter.

Bedömningsgrunder och prioriteringar

Beslut om vem som ska få stöd av personligt ombud tas av ombuden själva.

Bedömningsgrunder vi utgår från är om personen tillfaller målgruppen, hur eventuella insatser kring personen ser ut samt vilket nätverk som finns kring den. Vid kö utgår vi från en prioriteringsordning vilken är fastställd av vår ledningsgrupp:

Ensamstående med barn

Unga personer, i ålder 18 – 25 år

Personer utan stöd från socialtjänst eller psykiatri

Organisation

Ledningsgrupp

Ledningsgruppens funktion utgår från Socialstyrelsens Meddelandeblad 5-2011 och innebär bl.a. att fastställa eventuell avgränsning av målgrupp samt prioriteringsordning vid kösituation. Ekonomi och uppföljning är andra viktiga frågor för Ledningsgruppen, som har två sammankomster per år. Inga-Lill Nilsson har det administrativa ansvaret för Personliga Ombud i Timrå och Härnösand.

Kommunerna skjuter till pengar till verksamheten och Landstinget i form av kontinuerlig utbildning under året. Ledningsgruppen har haft två träffar under året. Länsstyrelsen anordnade tillsammans med Personliga ombuden en länsträff för ledningsgrupperna och arbetsledarna.

Ledningsgruppen

Elisabeth Högberg, omsorgschef Härnösands kommun

Marianne Bergman, Sundsvalls kommun är ersatt av Annika Backström

Lena Flodin, Försäkringskassan

Ingalill Nilsson, Enhetschef Timrå kommun

Jan-Ove Jonasson, Ånge kommun är ersatt av Anders Åräng

Therese Nordström, avdelningschef NPF Landstinget

Lena Cantzler, Arbetsförmedlingen

RSMH, Susanne Backman är ersatt av den nya ordförande Bengt Norlander

Under året har det blivit en del förändringar i Ledningsgruppen. Marianne Bergman gått i pension och ersatt av Annika Backström samt Jan-Ove Jonasson, Ånge kommun är också ersatt av Anders Åräng. RSMH har en ny ordförande som heter Bengt Norlander.

Ann-Louise Bäckström och Leif Sundell har vardera en heltidstjänst som personliga ombud med Timrå kommun som arbetsgivare. Personliga ombud ligger organisatoriskt under socialförvaltningen med Ingeborg Melin som förvaltningschef och Inga-Lill Nilsson som är verksamhetschef på anhörigcenter och enhetschef med ansvar för ombudens arbete i både Timrå och Härnösand som har ett samverkanavtal mellan kommunerna sedan 2011.

Kompetensutveckling

Utbildning och föreläsningar

Den 29-30 maj var vi i Bålsta på vår årliga konferens som anordnas av YPOS (Yrkesföreningen för personliga ombud) och socialstyrelsen. Det är en nationell konferens för alla personliga ombud och de chefer som finns i verksamheterna. Det var två mycket givande dagar. Anders Molt, Socialstyrelsen gav en lägesrapport. Flera föreläsare deltog och gjorde dessa dagar lärorika bla så föreläste Ulla Rantakeisu om Utsatthet, marginalisering och utanförskap. Katarina Blom gav också en intressant föreläsning om hur hjärnan fungerar som ett kardborreband för oro och negativitet.

Sundsvalls PO anordnade nätverksträffen för PO i Norra Sverige på Elite Hotel Knaust. Det var flera bra föreläsare som var inbjudna bl.a. Annika Odelind från Länsstyrelsen som föreläste om Hot och Våld i nära relationer Även Emilie Bäckström från länsstyrelsen som berättade om sitt jobb som djurskyddshandläggare. Vi fick också en föreläsning om Cannabis och vad händer i huvudet när man tar den drogen av Robert Gatugård från socialtjänsten i Sundsvall.

Kommunförbundet FOU anordnade en föreläsning i två dagar den 16 och 17 oktober om Ensamkommande och nyanlända. Det var en mycket givande dag med många bra föreläsare från bl.a. Länsstyrelser runt i landet och Migrationsverket. Hanna Kejerhag Oldenmark var en föreläsare som tog upp om samhällets ansvar- Våra möjligheter och skyldigheter och Bayan Nashih, socionom som föreläste om Vad innebär det att växa upp i hederskontext.

Den 6 december anordnade länsstyrelsen (Chanette Sjödin) en länsträff i Härnösand för PO. Det var första gången hon träffade våra verksamheter i västernorland sedan hon tillträdde tjänsten på länsstyrelsen efter Catrin Hall.

Handledning

Vi har nu handledning vid 2 tillfällen per termin av Ingmar Nissen sedan många år tillbaka. Handledningen har vi tillsammans med PO i Sundsvall och Sollefteå.

Klientarbete och vägledning

Vi har haft kontakt med ett flertal anhöriga under året via telefonen. Vi har inte varit personligt ombud för alla av deras närstående. De personer vi har varit PO för har naturligtvis givit sitt samtycke till att vi har haft kontakt med den anhörige för att delge oss information som varit viktig i vårt arbete.

Systemhindersrapportering

Personliga ombud har i sitt uppdrag att upptäcka och rapportera systembrister i samhällsfunktioner som blir till hinder för målgruppen personer med psykisk ohälsa. Det ska syfta till förbättringsarbete inom verksamheter och kunna minimera hinder i samhällssystem för målgruppen.

Vi rapporterar systemfelen i Härnösands kommun till Socialförvaltningschef Agneta Nordström. Hon rapporterar vidare till socialnämnden som ger en återkoppling till oss angående ev. åtgärd. I Timrå kommun rapporterar vi till Socialförvaltningschef Ingeborg Melin. Landstingets systemfel/avvikelse rapporteras till Therese Nordström chef för NPF enheten via mail eller brev.

Rapportering av systembrister på lokal nivå rörande Försäkringskassan kommer att göras till myndighetens representant i ledningsgruppen.

Uppmärksammade brister

De brister vi har upptäckt under året är i stort sett som liknande år.

Läkarbrist inom psykiatri leder till oacceptabla väntetider och därmed också stoppar upp processen och rehabiliteringen för klienterna. Många insatser och ersättningsformer kräver att de ska göras utredningar och intyg ska bifogas. Läkare- och psykologbristen gör att det blir långa väntetider och att personerna får akuta problem med ekonomin.

När en samtalskontakt går i pension eller slutar sin anställning blir inte patienten tilldelad någon annan kontakt.

En brist som vi ytterligare sett är personer som inte har SGI (sjukdomsgrundande inkomst) och är sjukskrivna av läkare men får sin försörjning från ekonomiskt bistånd blir inte synliga på försäkringskassa eller arbetsförmedling. Vi försöker arbeta för att dessa personer kommer in i systemet.

Problem med bostad dels beroende på bostadsbrist men även på grund av att många klienter har sviktande ekonomi eller finns med i kronofogdens register och därför svårt att få ett hyreskontrakt.

Bristande tillgänglighet hos många myndigheter. I kontakten med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har många svårigheter att fylla i och skicka in blanketter. Det krävs mycket av individen själv.

Inom Försäkringskassan regelsystem så har vi några systemfel som vi vill belysa. Gällande bla:

Aktivitetsersättningens upphörande vid 30 års ålder. De personer som har haft den ersättningen och ska fylla 30 år får ingen information att de kan söka sjukpenning i särskilda fall. Den ger en försörjning till personen så den inte behöver söka ekonomiskt bistånd i kommunen. Risken kan bli annars att de blir beroende av försörjning via kommunen under flera år.

Sjukersättning

En person som har sjukersättning beviljad efter 2008 har inte rätt att komma ut och prova någon form av arbetsinriktad åtgärd utifrån sitt behov eller vad som kan vara mest lämpligt annat än högst 5 timmar i veckan. Det går inte att få ett möte med någon handläggare då personer med sjukersättning inte har någon. Personen får ringa kundtjänst som kanske inte är så insatt i personens funktionshinder. Personer som också har svårt att göra sin röst hörd via telefonen och behöver få ett personligt möte blir inte hjälpt med sina problem och funderingar.

Gemensamma träffar med landstinget

Vi har haft gemensamma utbildningsträffar varje månad med NPF (Neuropsykiatriska enheten) vid Sundsvalls sjukhus som nu är länsövergripande och därför är våra träffar utökade med ombud från Sollefteå, Ånge och Övik som även kan ta del av dem via länk. Under året har träffarna flyttat till Affektiva enheten.

Praktikant

Även under detta år hade vi en praktikant från Programmet för hälsa och rehabilitering i arbetslivet på Mittuniversitetet.

Vi har också haft besök av en praktikant från lärlingsprogrammet Vård och omsorg i Härnösand.

Förändringar som påverkar vårt arbete

Vi har fortsatt se problem med omställningen av socialförsäkringens villkor gällande sjukpenning och sjukersättning samt aktivitetsersättning. De olika systemen med ersättning gör att det inte finns förutsägbarhet hur mycket pengar personerna får i slutet av månaden när det hoppar mellan F-kassan, arbetsförmedling och ekonomiskt bistånd från kommunen. Vi har även haft många under året som ringt pga. att de har blivit utförsäkrade och inte fått någon sjukpenning eller tappat sin SGI (sjukdomsgrundande inkomst). Flera av dem har inte tillhört vår målgrupp men blivit hänvisade att ta kontakt med oss.

Vi ser fortfarande en stor förändring när det gäller personer som är bostadslösa och erhåller ekonomiskt bistånd. Bostadsföretagen accepterar inte att socialtjänsten garanterar de första hyrorna, vilket tidigare underlättade för de utsatta med liten eller ingen inkomst. Bostadsproblemet har ökat markant i båda kommunerna. I dagsläget finns det inga lediga lägenheter att få tag i någon av kommunerna. Läkarbristen har också ökat som visar sig med att det är olika läkare varje gång och svårt att få tider till en läkare som inte är en akuttid. Många vårdcentraler har inte läkartider klara för bokning mer än någon vecka i taget. Behöver man en längre tid hos läkaren så får man ringa flera gånger för att det inte är klara med bokningen av läkarens arbetstider, ofta pga. att det inte vet vilken läkare som kommer att arbeta och hur länge den är kvar på mottagningen.

Klient situationen under 2018 i Timrå kommun

Antal klienter under 2018

14 kvinnor och 7 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 4

30-49 år 8

50-64 år 2

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 4

30-49 år: 3

50-64 år:

65 år och uppåt:

Antal klienter med minderåriga barn 8 kvinnor och 1 man

Antal nya klienter under 2018

7 kvinnor och 3 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 4

30-49 år: 3

50-64 år:

65 och uppåt:

Antal män

18-29 år: 1

30-49 år: 2

50-64 år:

65 och uppåt:

Avslutade klienter 2018

1 kvinna och 4 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år:

30-49 år: 1

50-64 år:

65 år och uppåt

Antal män

18-29 år: 3

30-49 år: 1

50-64 år:

65 år och uppåt:

Samverkan, Informations och erfarenhetsutbyte i Timrå kommun

Vi har god kontakt med kommunens olika sysselsättningsarenor inom socialpsykiatri i Timrå kommun. Vi har också haft kontakt med diakoner och präster i Svenska kyrkan som har hjälpt en del av våra personer med mat kassar och en del samtal. Vi har även en bra kontakt med socialsekreterarna som har kontakt med våra klienter.

Klientsituationen under 2018 i Härnösands kommun

Antal klienter under 2018

14 kvinnor och 12 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 7

30-49 år 5

50-64 år 2

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 3

30-49 år: 7

50-64 år: 2

65 år och uppåt:

Antal klienter med minderåriga barn 8 kvinnor och 3 män

Antal nya klienter under 2018

7 kvinnor och 7 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 3

30-49 år: 3

50-64 år: 1

65 och uppåt:

Antal män

18-29 år: 2

30-49 år: 4

50-64 år: 1

65 och uppåt:

Avslutade klienter 2018

6 kvinnor och 6 män

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 2

30-49 år: 3

50-64 år: 1

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 1

30-49 år: 4

50-64 år: 1

65 år och uppåt:

Informations- och erfarenhets utbyte i Härnösands kommun

Vi har kontakt med Kommunens psykiatrigrupp och deltar vid vissa tillfällen. Den 22 November var vi med att anordna psykiatrinsdag på Församlingshemmet. Under dagen var åttonde klasser inbjudna i två omgångar från alla skolor till en föreläsning av Karin Nordhage. Hon föreläste även på kvällen för anhöriga som var speciellt inbjudna samt allmänheten med fokus på psykisk hälsa bland ungdomar men riktat till de vuxna.

Vi har en god kontakt med biståndshandläggare LSS och SoL samt Sambandet som är kopplat till Samordningsförbundet.

Vi har deltagit i IPF(intresseföreningen för psykiskt funktionshindrade) medlemsmöten men under året har föreningen lagts ned då medlemsantalet har sjunkit och åldersnivån ökat.

Vi anordnar tillsammans med psykiatrikonsulent Pär Hägglund och Barbro Jansson i Härnösands kommun anhörigträffar andra tisdagen varje månad på kvällstid i Gula villan.

Vi Prioriterar unga och ensamstående med barn. Av de 46 personer som vi har hjälpt under året så har 20 personer minderåriga barn.

Orsaken till att nya klienter tar kontakt med oss är som tidigare år mycket beroende av ekonomiska problem och att de behöver stöd i kontakten med myndigheter och med sjukvården.

INFÖR 2019

Ledningsgruppen

Den har nu utökats och utgör nu deltagare från de myndigheter som krävs. Fortsätter sitt engagemang med träffar mer regelbundet och även länsträffar är inplanerade.

Samarbete

Utbildningsträffarna med Kenneth Göransson på Affektiva kommer att fortsätta. Vårt samarbete med LSS handläggarna, boendestöd/individstöd och sysselsättningsarenor är viktiga samarbetspartner som vi kommer att fortsätta kontinuerlig kontakt med.

Socialsekreterarna är naturligtvis även viktiga samarbetspartner som vi har kontinuerlig kontakt med i de ärenden vi har gemensamt.

Vi kommer att fortsätta att delta i anhörigträffarna i Härnösand.

Handledning

Vi kommer att fortsätta med handledning tillsammans med Po verksamheten i Sundsvall och Sollefteå samt Ånge. Det bör vara obligatoriskt då det är ett viktigt verktyg i vårt arbete anser Socialstyrelsen.

Utvärdering av verksamheten

Vi fortsätter att använda oss av vårt statistikprogram Netigate (databas) men den behöver uppdateras lite. Vi kommer gemensamt i länet och tillsammans med FOU Västernorrland att arbeta fram ett verktyg för utvärdering av våra insatser som kan användas i Netigate. När databasen (avidentifierad) är fullt utbyggd kommer den att underlätta både presentation och fortlöpande genomlysning av verksamheten med personligt ombud.

Information/Presentation av vår verksamhet

Vi fortsätter att jobba med personer med komplexa problem i vardagen där det är tydligt att det är den psykiska funktionsnedsättningen som är det grundläggande problemet. Vi framför våra systemfel till de myndigheter de berör på ett mer aktivt sätt. Vi ska fortsätta att synliggöra verksamheten personligt ombud genom att delta i informationsdagar vid universitet, gymnasieskolor och folkhögskolor samt andra utbildningar för vuxna.